

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

IV. De Episcopis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

jurisdictionis, c. 1. de Penit. in 6. cit. Quaranta n. 23. & Barbosa n. 73.

60. Quartus, cum causa Criminalis inter Episcopum ejusque subditum clericum agitatur; ea enim ad Concilium Provinciale, cui Archiepiscopus praesidet, c. Si- cut 27. de Accusat. & ubi ejusmodi Concilia non habentur, ad hunc tanquam immediatum judicem est deferenda; ita tamen; ut ex causa probabili recusari, vel ab eo appellari queat ad Papam, Laiman de Jurisdic. Ordin. n. 8. ad quem graviora Episcoporum crimina hodie deferenda, dictum est n. 54. Causa autem Civilis, qua Episcopus clericum sibi subiectum conveniret, non coram Archiepiscopo; quia iste clerici sibi non immediate subiecti iudex non est; sed coram arbitris, utriusque partis consensu eligendis, esset expedienda, can. Si clericus 11. q. 1. à quibus tamen, tanquam ab arbitris Juris & necessariis, ad Archiepiscopum appellari potest, arg. c. Ab arbitris 11. de Offic. deleg. in 6. Engel cit. Tit. 33. n. 30.
61. Quintus casus est, quò Canonici absque rationabili & manifesta causa cessant à Divinis; tali enim casu ad querelam Episcopi eos punire & ad officium compellere per censuras Ecclesiasticas Archiepiscopus, tanquam sedis Apostolicæ delegatus, potest, c. Irrefragabili 13. §. Caeterum, Quaranta l. cit. & Barbosa n. 74. qui plures casus dabit.
62. Sicut Archiepiscopus in suorum suffraganeorum, sic etiam Primas & Patriarcha in suorum Archiepiscoporum subditos jurisdictionem exercere nequeunt, præterquam in casibus Jure expressis: ut, si per viam appellationis ab Archiepiscopo causa devolvatur, & aliæ ex privilegio vel Consuetudine ipsis competentes, c. Duo 9. & per ibi notata à Panormit. Laiman & Barbosa n. 1.

ARTICULUS IV.

De Episcopis.

SUMMARIUM.

63. Nominis etymon & significatio.
64. Episcopi potestas sua in generalibus.
65. Diœcesanâ, ad varia se extendente:
66. Et Jurisdictionali, includens potestatem Ordinandi &c.
67. De causis Ecclesiasticis cognoscendis.
68. Punendi criminosos, aliquando etiam Regulares & laicos.
69. Imploratio, si opus sit auxilio laicis Secularis sua auctoritate.
70. Cui vicissim suum auxilium tribuere tenetur:
71. Censuras ferendi & relaxandi.
72. Diœcesin Visitandi, infirmis ad deservendi:
73. Leges ferendi, in iisque dispensandi,
74. Etiam, cum dispensari possit, consuetudine Apostolicâ.
75. Vel decreto Concilii simpliciter asseritur.
76. Jurisdictionem immediatam à Christo accipit Papa.
77. Secundum aliquos etiam Episcopi.
78. Contrarium ostenditur ex SS. Litteris & Canonibus:
79. Firmaturque ratione,
80. Et Solutione objectionum.
81. Episcopum Papa instar omnia, non reservata, in sua Diœcesi posse, asserentium Opinio,
82. Falsitatis convincitur ex Jure
83. Ratione,
84. Et Variorum exemplorum demonstratione:

85. Licet absolvere valeat à Censuris &c. non reservatis,

86. Et in Voti non reservati &c. dispensare.

63. **E**piscope Græcum, & à verbo ἐπισκοπῆν derivatum, nomen, si e-tymon, Speculatorem, can. 1. pr. V. Ordo verò dist. 21. vel Superintendentem, can. Qui Episcopatum 8. q. 1. Si dignitatem & officium inter Christianos receptum spectemus, significat Prælatum diocesanum, qui in certo aliquo provincie districtu præest clero & populo, actuque in sacris exercendorum totiusque disciplinae Ecclesiasticae conservandæ sollicitudinem & curam suscepit, V. cit. & Ordinarii nomine simpliciter prolatò, solus intelligi hodie solet, Tholoanus Syntag. lib. 15. cap. 2. n. 6. & Vallens. ad hanc Rubr. §. 2. n. 2.

64. Porro, Episcopi jus & potestas tota consistit in duplici Legè. Una Vocatur Jurisdictionis, quæ tenetur Ecclesiæ, non tantum Seculares, sed etiam Regulares & monasteria in diocesi sita, & speciali jure non exempta. Altera dicitur Diocesana, à qua Ecclesiæ Regulares sive monasteria, etiam ea, quæ Ordinarii jurisdictioni subiecta sunt, ipso jure eximuntur, ut cum Glossa in c. Dilectus 18. V. Jurisdictionis DD. passim notant: qui tamen excipiunt capellas & parochias seculares non exemptas, incorporatas monasteriis, ratione quarum ista tam Diocesana quam jurisdictionali Episcopi Legi subjiuntur: etsi alias ab ejus jurisdictione sint exempta, Cochier de Jurisd. Ordin. in Exempt. p. 1. q. 15. n. 8. & Laiman in c. Conquerente 16. n. 1.

65. De harum Legum Episcopaliū explicatione olim hodièque inter DD. concertatio fuit. Mihi retinenda videtur ea, quam tradit cit. Glossa & Hostiens. in c. cit. V. Jurisdictionis & alii Interpp. An-

tiquiores: secundum quos ad Legem Diocesanam spectant ea, quæ ex parte Episcopi ferè in recipiendo consistunt: cuiusmodi sunt Cathedralicum sive Synodaticum duorum solidorum annorum, can. Inter cetera 10. q. 3. subsidium Charitativum, c. Cùm, Apostolus 6. §. Probius de Censibus, quarta pars decimationum, c. Conquerente cit. & c. De quarta 4. de Præscript. quarta mortuuariorum, c. Conquerente cit. sive, ut etiam vocatur, Portio Canonica Episcopo debita ex legatis & oblationibus factis in Ecclesiis, fitis intra diocesan: ad quam etiam tenentur monasteria, saltem non exempta, c. Requisti 15. V. Secus autem de Testament. nisi sublata Consuetudine, vel contra eam sit præscriptum. Præterea Procuraciones, sive moderata victualia ab Ecclesiis, etiam Regularibus, præstanda Episcopo visitanti, c. Conquerente cit. & c. Sopite 14. de Censibus: quæ tamen; quòd Visitationi annexa & accessoria, c. Cùm Venerabilis 21. Rubr. cit. & propterea etiam à monasteriis Episcopo subiectis præstanda sint, c. Sopite cit. ab aliis ad Legem Jurisdictionalem revocantur. Demum convocatio ad Synodum, c. Quod super 9. de Major. & Obed. etsi in recipiendo non consistat, & hodiernò jure, monasteriorum non exemptorum Abbates à Synodo non eximantur, ut ex c. Quod super cit. & c. Ut Apostolica 6. de Privileg. in 6. cum Sylvestro V. Concilium 9. 6. desumit Laiman l. cit. n. 3. & in c. Quod super cit. n. 1.

66. Lex Jurisdictionalis ex parte Episcopi ferè in dando seu faciendo consistit; ad eam enim spectant Primò ea, quæ Episcopus facit ratione Ordinis Episcopalis, ut sunt collatio Ordinum, consecratio Ecclesiarum, benedictio Abbatum, Confirmationis aliorumque Sacramentorum administratio & similia, Azor p. 2. Instit. lib. 2. cap. 32. q. 2. accipitur enim hic Jurisdictio.

risidictionis nomen latè, prout etiam includit potestatem Ordinis, quam regulariter in suos duntaxat subditos exercet, ut notat Engel *ad Rubric. de Majorie. n. 36.*

57. Secundò, Potestas per se vel per alios cognoscendi & pronuntiandi de omnibus causis totius dioceseos, ad forum Ecclesiasticum pertinentibus, *c. Conquerente cit. & c. Cum Episcopus 7. in 6.* ut cum omnibus inferioribus & non exemptis, præsertim secularibus Prælatibus, jurisdictionem Fori externi ipsi subordinatam obtinentibus, cumulativè concurrat, & inter eos locus præventioni, atque in optione actoris sit, reum coram Episcopo vel inferiore Prælato convenire, *arg. l. fin. C. de Jurisdic. Innocent. in c. Quando 7. Panormit. in c. Si quis contra 4. de Foro compet. n. 50.* Nisi tamen hujusmodi Prælatus in certa aliqua diocesis parte vel Ecclesia privativè, hoc est, Episcopò exclusò, exercendam jurisdictionem privilegiò vel præscriptione obtinuisse, sicut colligitur ex *c. irrefragabili 13. pr. V. Excessus & ibi cum Glossa V. Per Capitulum tradunt Panormit. n. 1. & Laiman n. 2.*

68. Tertio, ex lege Jurisdictionali Episcopo competit correctio & reformatio morum & inquisitio punitivè criminolorum clericorum, non tantum secularium, sed etiam Regularium non exemptorum, si graviorum criminum sint rei, *c. Licet 12.* quin etiam ipsorum laicorum, saltem quoad crimina ad forum Ecclesiasticum pertinentia, ut sunt Hæresis, Simonia & adulterium, quando de eo agitur ad divortium, *c. 1. & c. Irrefragabili cit. Panormit. in c. Quando 7. n. 5. Sylvester V. Obedientia q. 8. & Pirhing ad hanc Rubr. n. 56. & 57.*

Neque obstat quòd Religiosi, etiam non exempti, obedientiam non voverint Episcopo, sed Prælato tantum suo Regu-

lari; quia licet huic tantum subjectione ratione Voti; & propterea in iis, quæ disciplinam & observantiam Regularum concernunt, sicut obedientie sic etiam correctioni punitivè Prælatus sui Regularis potius quam Episcopi subijciatur, ut cum Panormit. *in c. Quando cit. n. 4.* tradit Sylvester V. Obedientia q. 1. in iis tamen, quæ spectant ad disciplinam Ecclesiasticam & punitivè graviorum criminum, præsertim quæ merentur depositionem, perinde ut alii diocesis clerici subiecti sunt Legi jurisdictionis, ut cum iisdem docet Sanchez *Lib. 6. Moral. cap. 1. n. 13.* Quin etiam, si Prælatus non exempti in disciplina Regulari condempnanda & quotidianè etiam ac minoribus excessibus corrigendis post monitionem negligentes sint, illos corrigendi potestatem ad Episcopum devolvit, neque facile negabit; cum eam ob causam potestatem monasteria Visitandi & in disciplina Regularis observantiam inquirendi habeant potestatem, ut habetur *c. Quando 7. & ibi Laiman n. 4.* advertit cum Suarez *Tom. 3. de Relig. lib. 10. cap. 11. n. 15.*

Quarto, ex eadem lege advertitur obedientes & contumaces, si spirituali & Ecclesiasticà potestate non proficiant, officiales ac ministros adsciscere, coramque operà latas in illos sententias exequi, *Polinus in c. Cum sit 8. de Foro compet. n. 20. & Menoch. de Arbitr. casu 384. n. 70.* & si opus esse vel expedire videatur, secularis brachii auxilium implorare Episcopi possunt, *c. 1. & c. Quando 1. in fine Covarruvias Practic. cap. 10. n. 1. & c. Menoch. casu 472. n. 4.* imò, si legitime imploratum hoc auxilium indebitè denegetur, iudices seculares ad id exhibendum propositis censuris compellere, ut de iudice delegato dictum est *Tit. 29. n. 70.*

Ubi tamen

Dubium est, cujus secularis iudicis auxilium

auxilium debeat implorare. Ratio dubitandi est; quòd à delegato Apostolico invocari valeat auxilium curiæ vel judicis secularis cujuscunque. Verùm alia istius, alia Ordinarii judicis ratio est; eùm enim ejusmodi delegatus in causa sibi commissa gerat vices Papæ, cujus territorium totus mundus est, *can. Cuncta per mundum* 9. q. 3. Panormit. in c. *Significasti* 7. de *Offic. deleg. n. 7.* hac in re à delegato isto perperam arguitur ad judicem diocesis Ordinarium: & huic in propria tantùm diocesi existenti, & propriæ diocesis judicem secularem invocandi potestas adstruitur. Ratio prioris est; quia brachii secularis auxilii imploratio, eùm ad executionem sententiæ & præcepti judicialis contra contumaces fiat, pertinet ad jurisdictionem contentiosam, quæ extra territorium exerceri non potest: licet is, in quem exercetur, in territorio existat, *c. fin. de Constitut. in 6. § 1. fin. ff. de Jurisdic. Posterioris* verò; quia jurisdictionem suam in non subditum exercere, eùmque renuentem ad brachii sui auxilium exhibendum compellere non potest, *arg. c. § 1. cit.* Quare, eùm auxiliò, ab alterius diocesis judice exhibendò, opus Episcopo est, recurrendum ei est ad Episcopum ejus diocesis, in cujus subditum faciendâ est sententiæ executio, *arg. c. Postulasti 14 de Foro compet. eùm enim sententia, ab Episcopo lata in clericum diocesis alienæ, executioni mandari non nisi per proprium ejus Episcopum possit, c. cit. § c. 1. §. Contrabentes eadem Rubr. in 6. etiam ad brachii sui auxilium, pro executione sententiæ exhibendum, per proprium suum Episcopum requirendus & compellendus est secularis judex diocesis alienæ, Castro de *Manu Reg. p. 2. cap. 25. n. 10.* & Oliva de *Foro Eccles. p. 2. q. 24. à n. 41.* Unde*

Dubium aliud nascitur, an vicissim judex secularis contra subditos suos contumaces ac rebelles vel contra clericum, actorem, in causa reconventionis condemnatum per sententiam, quæ transit in rem judicatam, pro istius executione implorare valeat auxilium judicis Ecclesiastici. Quæ in re, utrumque judicem omnino parem esse, ait Cancer. *Variar. resol. cap. 19. Tit. de Invocat. brach. n. 2.* eùm enim sententiæ suæ executio competat utrique, quando ista auxilium exposcit alterius, iste ad id brachio suo exhibendum alteri tenebitur. At, esto quoad legitime implorati auxilii exhibendi obligatione pares sint; quòd æquitas postulet, ut utraq; potestas per alterâ adjuvetur, *can. Cùm ad verum 6. dist. 96. Gloss. in c. 1. V. Publicum Sibi Panormit. n. 14.* latum tamen quoad implorandi modum & exhibitionem inter Ecclesiasticum & secularem judicem discrimen intercedit; eùm enim spiritualis & Ecclesiastica potestas altioris ordinis quàm secularis, & in spiritualibus hæc illi subdita sit, Ecclesiasticus secularem judicem, brachii sui auxilium legitime imploratum denegantem, ad id exhibendum per censuras compellere potest, *c. §. fin. de Maledicis,* non vicissim Ecclesiasticum secularis: cui proinde contra illum, brachii sui auxilium exhibere indebitè renuentem, adeundus Metropolitanus & ab isto petendum est, ut Episcopum ad illud sibi, per censuram in contumaces ac rebelles prolationem, exhibendum compellat, Glossa in *c. fin. V. Per superiores de Except. in 6. ubi Anchoran. not. ult. Panormit. in c. 1. cit. n. 11. Jason in l. A. divo 15. §. 1. ff. de Re judic. n. 16. cit. Covarruv. cap. 10. n. 1. & Oliva q. 24. n. 53.*

Quintò, ad eandem Jurisdictionis 71. Legem spectat potestas ferendi censuras in contumaces & inobedientes juriumque in poenis

Episcopalia violatores, *c. 1. de Offic. deleg. & c. Conquerente cit.* iisque & aliis delinquentibus privationis, depositionis & alias poenas Ecclesiasticas pro qualitate criminum, secundum SS. Canones & receptas consuetudines, infligendi, *c. cit. & c. At si clerici 4. pr. de Judiciis*, ubi Panormit. *2. n. 33.* contra hæ ab ipsis Episcopis secundum Jus infliguntur, sed etiam, cum ipso Jure & factò contractæ sunt, absolventi aliasque poenas relaxandi, *c. At si clerici cit. §. De adulteriis*, Panormit. in *§. cit. n. 4.* Nisi absolutio vel relaxatio specialiter sit reservata, *c. Nuper 29. de Sent. excommunicat.*

Neque obstat; quòd Episcopus in poenis à Jure latis nequeat dispensare, secundum Glossam communiter receptam in *c. Cupientes 16. V. Suspectos de Elect. in 6.* quia inferior, sicut legem superioris, sic etiam ejus transgressoribus infligam à lege poenam, sine speciali Juris aut hominis commissione vel permissione, nequit relaxare, Felinus in *§. De adulteriis cit. n. 4.* Non, inquam, hoc obstat; quia Episcopus, licet dispensare nequeat in poenis puris & vindicativis, à Jure inflictis, v.g. in irregularitatibus ex delicto, nisi in casibus à Jure vel superiore concessis; relaxare tamen potest poenas Medicinales, v.g. excommunicationem ad rei contumacis correctionem à Jure latam, sed non reservatam; quia relaxatio sive absolutio à censuris, sicut secundum Juris præscriptum ab homine, sic etiam à Jure inflictis & non reservatis, non est contra Jus; ac proinde Episcopo in utroque foro permessa, *arg. c. Nuper cit.* quia conditor canonis, eò ipso; quòd censuras quasdam suæ absolutioni specialiter non reservet, absolutionem ab excommunicatione sibi non reservatam diocesum Ordinariis permittere videtur, Navarrus

Manual. cap. 27. n. 39. Covarruvias in c. Alma p. 1. §. 12. n. 4. Gurtierrez & Canon. lib. 1. cap. 5. n. 1. & Barbosa n. 1. Nuper cit. n. 11.

Secundum aliquos etiam, factum in Germania nostra, tam clericos quam laicos, in hæresin lapsos, dummodo Hæresiarachæ non sint, hæresin abjurantes, ab excommunicatione Papa reservata absolvere possunt: de quo sensum nostrum *Lib. 5. Tit. 7.* exponemus.

Sextò, Visitatio annua omnium locorum diocesis Ecclesiarum, Secularium & Regularium non exemptarum, eorum etiam, quæ monasteriis aliisque locis exemptis unitæ, sed quoad populum jurisdictioni Episcopi sunt subiectæ: Hospitalium quoque & aliorum locorum collegiorum, secundum Trident. *Sess. 7. cap. 7. & Sess. 21. cap. 8. de Ref.* quem Episcopus per se aut per Vicarium generalem aliòve, ad id idoneos & specialiter deputatos, obire potest, *can. Episcopus 10. q. 1. & c. Conquerente cit.*

Septimò, Institutio in beneficiis Ecclesiasticis, prout institutionis nomen non solum ad illa presentatorum vel nominatorum approbationem, sed etiam confirmationem electi & liberam illorum collationem complectitur: uti etiam de institutione, sive deposito & remotione ab iisdem, *c. Conquerente cit. & c. Clon in injuncto 12. in fine de Heret. super quibus juribus respectu omnium totius diocesis Ecclesiarum & beneficiorum Jure fundatam habet intentionem, can. Omnes Baslica 16. q. 7. & c. Conquerente cit. & ibi Panormit. n. 2. & super posteriore ita; ut quantumvis institutio ex privilegio vel prescriptione ad alium pertineat, destitutio tamen, nisi etiam ipsa specialiter acquisita sit, ad Ordinarium spectet, ut in *c. cit.* cum Felino & aliis docet Fagnanus n. 19.*

73. Octavo, Potestas condendi statuta
sive leges Dioecelanas, juxta dicta *Tir.*
28. n. 22. & non tantum in ejusmodi à
se suisve antecessoribus latis: sed aliquan-
do etiã in lege Ecclesiastica universali dis-
pensandi; quando scilicet ipsa lege expres-
sum, vel Consuetudine legitime præscriptã
est permillum; sic enim in irregularita-
tibus ortis ex delicto occulto, in impe-
dimentis conjugiorum solummodo im-
pedientibus, exceptis Castitatis & Re-
ligionis votis, & certis, v.g. urgentis spe-
cialis & magna necessitatis casibus, et-
iam in dirimentibus, in Festis & Jeju-
niis lege Ecclesiastica introductis, in de-
fectu Natalium ad Ordines minores &
beneficia simplicia, in juramentis & vo-
tis non reservatis, &c. dispensare Episcopi
passim solent, Pirrhing *ad hanc Rubric. n.*
87. & 88. & Engel *cit. Tir. 33. n. 53.*

74. Dubium hic est, an Episcopus di-
spensare valeat, quoties lege Ecclesiasti-
ca dicitur, posse dispensari impersonali-
ter, hoc est, eò, à quo dispensari vale-
at, non expressò. Ratio dubitandi
desumitur ex *c. Cum ex eo 34. de Elect.*
in 6. & c. 1. de Esat. & qual. in 6. ubi
concessa facultate dispensandi additur *Ab*
Episcopis: quã additio nihil operaretur,
si etiam, cum id non additur, dispen-
sare possent. Nihilominus dispensandi
facultatem, canone aliquò vel etiam Con-
cilio Generalis decretò impersonaliter con-
cessam, etiam Episcopos spectare, cum
Glossa *fin. in c. In quibusdam 12. de Pœ-
nis, in §. De adulteriis cit.* docent Fel-
linus *n. 1. Panormit. n. 5. Ant. de But-
trio n. 17. Sylvester V. Dispensatio q. 9.*
Covarruv. *cit. p. 1. §. 7. n. 8.* & San-
chez *Lib. 8. de Matr. disp. 5. n. 1.* Ra-
tio est partim; quòd aliàs verba, di-
spensationem impersonaliter permitten-
tia, nihil operarentur; cum enim à ca-
nonis conditore Papa in lege sua dispen-

fari posse, aliàs constet, otiosa forent, si
de Episcopis intelligi non possent: par-
tim verò; quòd, licet ipsa dispensatio,
tanquam Juris relaxatio, & propterea
odiosa, strictè: facultas tamen dispen-
sandi interpretanda sit latè; cum, hoc
ipsò; quòd Jure concessa, ei sit conformis
& nulli præjudicium afferat, præter-
quam concedenti, istiusque sit favor ac
beneficium, patiens latè interpretatio-
nis, *c. Cum dilecti 6. de Donat. c. Olim*
*16. de V. S. & l. Beneficium 3. ff. de Con-
stit. Princip.*

Ratio in contrarium allata exiguam
vim habet; quia sæpe in concessione
exprimuntur Episcopi, ut omnis dubi-
tatio tollatur: & quod his conceditur,
sibi non arrogat alii, *arg. l. Qui mu-
tuam 56. pr. ff. Mandati & l. Quæ dubi-
tationis 81. ff. de R. l.* Sed hinc

Dubium aliud oritur, an dispensan-
di facultas Episcopis concessa etiam in-
telligatur, decretò Conciliari, dispen-
sari posse, simpliciter asserente; id enim in
§. De adulteriis cit. negant Ant. de But-
trio *n. 17. Decius n. 32. limit. 2.* & Bar-
bosa *de Offic. Episc. alleg. 83. n. 23.* quòd,
cum decreta Conciliorum generalium
magnã deliberatione concipiuntur, cre-
dibile non sit, ejusmodi verbis simplici-
ter prolatis dispensandi facultatem Epi-
scopis concessam, præsertim cum, di-
spensandi facultate his denegatã, verba
illa non careant effectu; quòd iis Papa
moveatur ad dispensationis gratiam faci-
lius concedendam. Sed hoc levius est, quã
ut hac in re inter canonem Apostolicum
& Conciliarem discrimen evincat: cum;
quia etiam canones & Constitutiones A-
postolicæ non nisi præviã deliberatione
magnã conceptæ promulgantur: tum
verò; quia ad concedendam dispensatio-
nis gratiam Papa solã qualitate & verita-
te causæ movetur, eamque non minus
facile

facile in decreto Conciliari, quam Apostolica constitutione concedit. Quare melius dispensandi facultatem, etiam decreto Concilii generalis simpliciter concessam, Episcopis prodesse, docent *cit. Sanchez disp. 5. n. 5. & Palao Tract. 3. disp. 6. p. 5. n. 3.* qui tamen recte hujus & præcedentis dubitationis Resolutiones restringunt ad canonem, præceptum, prohibitionem & poenam Episcoporum subditis, non ipsis Episcopis imponentem: sicut *vg. c. Super eo 2. de Bigamia Episcopo, ad Ordines promoventi bigamum, pœna privationis officii & potestatis ordinandi imponitur cum clausula, dispensari cum ipso permittente: quâ concessâ dispensandi facultas utique solum ordinantis superiorem, non ipsum Episcopum Ordinantem spectat; ne superioris legem in proprio facto & in suam utilitatem relaxandi à recta ratione aliena facultas ei tribuatur, Pontius Lib. 8. de Matrim. cap. 6. n. 6. & Palao cit. n. 3. in fine.*

Quæ in suis Episcopi, eadem cæteri Episcopalis Ordinis Prælati in propriis suis diocesis, tanquam immediati earum Ordinarii possunt; quod, sicut apud omnes indubitatum, sic

76. Dubium est, an jurisdictionem sibi competentem immediatè habeant à Christo. Eam ab hoc immediatè conferri summo Pontifici, desumi solet ex verbis, *Tu es Petrus & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam &c. & Tibi dabo claves Regni cælorum, Matth. cap. 16. v. 19. & Pascite oves meas, Joan. cap. 21. v. 17.* Ratio est; quia Papæ dari nequit ab electoribus; cum jurisdictionem Papalem, sive Christi in terris Vicariam potestatem, neque electores, neque alius quisquam habeat: & id, quod non habet, dare nemo possit: & propterea, præviâ canonicâ electione tanquam conditione Si-

ne qua non, illam conferri & immediatè à Christo accipi, sit necesse, Bellarmin. *Lib. 4. de Summo Pontif. cap. 23. & Barbosa de Offic. Episc. p. 1. Tit. 3. cap. 1. n. 21.*

An idem statuendū sit de Episcopis cæterisque Episcopalis Ordinis Prælati, controversia est inter DD. Jurisdictionem enim his quoque à Christo immediatè conferri, Calstro *Lib. 2. de Hæres. punit. cap. 24. Victoria de Pœni. Papa Releth. 2. q. 2. à n. 27. & alii sentiant;* cum propter illud S. Pauli, *Attendite vobis & universo gregi, in quo Spiritus sanctus vos posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, Actor cap. 20. v. 28.* tum verò; quod Episcopi successerint in locum Apostolorum, *can. In novo 2. V. Ipsi quoque disp. 21. can. fin. disp. 68. & Trident. disp. 4. cap. 4. V. Proinde, de Sacram. Ord. Apostolis autem omnem jurisdictionem à Christo immediatè collatam, continet ex verbis, Sicut misit me Pater & ego mitto vos, Joan. cap. 20. v. 21. & tractat Bellarmin. *Lib. 4. de Summo Pontif. cap. 23. in fine ex TT. & ex ICT. Covarruvias in Reg. Peccatum p. 2. §. 9. n. 5. V. Quædam.**

Nihilominus ejusdem Bellarmin. *Lib. 4. cap. 24. Suarez de Pœni. disp. 21. n. 1. n. 10. Molina Tract. 8. de I. & I. disp. 4. à n. 1. Barbosa cit. cap. 1. à n. 18. Pagnani in c. Pernitiosam 1. h. c. à n. 23. & cæterorum, tam TT. quam Canonistarum, sicut communissima, sic & verissima sententia, licet perinde ut Ordinem Episcoporum, sic etiam officium & spirituales jurisdictionem eorum in genere à Christo immediatè institutum esse, inficias non eat: illud tamen & illam huic vel illi personæ, respectu alicujus districtus fidelium, immediatè à Romano Pontifice, tanquam B. Petri successore & Christi in terris Vicario, pro utroque foro conferri, docet idque desumit*

Primo,

Primò, ex Divinis Oraculis, *Tibi dabo claves Regni caelorum Sc. Pasce oves meas Sc.* ante relatis; ex illo, *Fiet unus Ovis & unus Pastor.* Joan. cap. 10. v. 16. & similibus, satis perspicuè denotantibus solum B. Petrù: qui ejusque successores soli à Christo assumuntur in potestatis Plenitudinem: ipsi verò cæteris Ecclesiarum Prælati Sollicitudinis suæ partem duntaxat committunt, *can. Qui se scit 2. q. 6. Sc. c. Ad honorem 4. de Auth. Pall.*

Secundò ex variis functionibus Ecclesiasticis: ex quibus constat sedes Patriarchales Archi- & Episcopatus omnes à Romana sede & à B. Petro istiusque successoribus erectos, distinctos & institutos, *can. fin. dist. 11. can. Omnes 1. dist. 22. can. Urbes 1. dist. 88. can. Provincie 1. Sc. dist. 99. Extravag. Unic. inter com. de Offic. deleg. & pro rerum exigentia extendi, uniri, dividi, can. Decimas 49. can. Postquam 16. q. 1. can. Ita nos 25. q. 2. Sc. c. Sicut unire 8. de Excess. Præl.* illos Episcopis à summo Pontifice assignari, *can. Ecclesias 13. q. 1.* & hujus solius autoritate auferri, *can. Accusatus Sc. 3. q. 6.* hosque ab uno Episcopatu ad alterum transferri, *c. i. c. Inter 2. Sc. de Translat. Episc. Sc. Quod translatione 4. de Offic. Legat.* ob eam enim causam Romana & Apostolica sedes iisdem vocatur Prima, Caput, Cardo & Princeps aliarum Ecclesiarum ita; ut, sicut ostium à cardine, à capite membra, à Principe subdita potestates, sic cætera Ecclesie ab ipsa pendeant ac regantur, potestatem accipiant & autoritatem, *can. Nolite 3. dist. 11. can. Ita Dominus 7. dist. 19. can. Sacrosancta 2. dist. 22. Sc.* & ad ipsam, sicut radii ad solem, arboris rami ad radicem, rivi ad fontem comparentur; ut, sicut ab his, tanquam principiis suis, illi: sic cætera

Ecclesie à Romana omnes ducant originem, pendeant, conferrentur, *can. Loquitur 24. q. 1.* Quibus aliisque ejusmodi loquendi formulis clarè insinuat, potestatem jurisdictionis Episcopalis, licet à Christo instituta sit, immediatè tamen Episcopis & similibus Ecclesiarum Prælati à summo Pontifice concedi, ut latè ostendit Fagnanus *l. cit. à n. 31.*

Tertiò ratione; quia, si jurisdictionis potestas Episcopis immediatè à Christo, & non ab istius in terris Vicario conferretur, illis auferri ab isto non posset, sicut auferri nequit potestas Ordinis Sacramentalis, accepta per consecrationem, in Episcopo etiam in hæresin lapsò, *can. Quod quidem 1. q. 1. depositò & degradatò permanens, secundùm receptam doctrinam Archidiaconi in can. 1. dist. 4. de Consec. & Sylvestri V. Degradatò n. 9.* Cum ergo jurisdictionis non ita inhæreat, ut auferri non possit, ut patet in Episcopo Schismatico, Hæretico, excommunicatò, *can. Ait Celestinus Sc. 24. q. 1.* consequens est, eam non immediatè à Christo, sed ab homine, scilicet ex Papæ concessione acceptam, ut cum S. Thoma 2. 2. q. 39. art. 1. rectè inferunt Suarez & Bellarminus *l. cit.*

Neque refert; quòd etiam potestas Ordinis immediatè non accipitur à Christo, Episcopos non per se, sed per alios ordinante; quia nihilominus alia ratio est potestatis Ordinis & alia jurisdictionis; cum enim illa per Episcopum præcisè, tanquam per ministrum sive instrumentum Dei, conferatur, immediatè accipi dicitur à Deo; ut minui vel auferri ab homine non possit. Contra jurisdictionis à Papa non præcisè, ut à ministro sive instrumento, sed ut à Vicario, omnem jurisdictionem ad rectam Ecclesie gubernationem necessariam immediatè à Christo acceptam obtinente, eamque

Etiamque cæteris Ecclesiæ ministris communicante; ut, tanquam proximè à Papa accepta tolli vel minui ab eo possit, Azor p. 2. *Instit. lib. 3. cap. 30. q. 13. Object. 2.*

80. Ad textum & rationem in contrarium, pro Opinionum diversitate, duplex responsio est recepta. Una, jurisdictionem Apostolis immediatè à Christo concessam, cum Turrecremata *in can. Ita Dominus cit. n. 9.* negantium & desumentium ex supra relatis & ad B. Petrum solum directis verbis Christi, *Tu es Petrus, Tibi dabo claves, Pasce oves meas: & ex can. cit. cuius textus est, Pastorale Officium, in B. Petro Apostolorum omnium summo principaliter collocatum; ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne istiusque membra diffunderentur.* Ne autem huic suæ Opinioni Actor *cap. 20. v. 28.* relata S. Pauli verba adferentur, Episcopos regendæ Ecclesiæ in Spiritu sancto præpositos, ait, ratione Originis ipsius Officii Episcopalis, in genere immediatè instituti à Christo: in particularibus autem Ecclesiis mediante Ecclesiastica potestate iis jurisdictionem conferente. Quò sensu quosdam Apostolos, alios Doctores, alios Pastores usque ad consummationem sæculi Deus posuisse, à S. Gentium Doctore dicitur, *Ephes. cap. 4. v. 11.* quantumvis non omnes immediatè, sed mediatè per Vicarios suos positos constet, ut advertit *cit. Azor Object. 1.* & ex eo Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 40.* Altera, jurisdictionem Apostolis à Christo quidem immediatè concessam, cum Covarruvia concedentium: sed negantium, eam sic conferri Episcopis modernis. Ne autem huic suæ sententiæ *cit. can. In Novo & Trident.* textus obstent, Episcopos, licet jurisdictionem proximè accipiant à Papa, nihilominus Apostolis successisse, ajunt,

ratione Ordinis Episcopalis: & sicut unus Episcopus succedit alteri, licet jurisdictione ei non ab Antecessore, sed à Papa conferatur: vel; quòd, sicut Apostoli ex speciali electione Christi Dominici, sic ex istius Vicarii assumptione constituti sint Principes Ecclesiarum & Tribunalium Ordinarii Judices ac Pastores, Barbosa *cit. cap. 1. n. 34.* Ex quibus

Plana evadit Resolutio dubitationis, de veritate propositionis, *Episcopi, in sua quisque diocesi possunt omnia, quæ in universo orbe Christiano Papa: nisi ab ipso sua dispositioni specialiter sua reservata:* quam cum Abulensi in *Manth. cap. 6. q. 87.* pro Regula statuum *Societatis Lib. 10. de Justit. q. 1. art. 3. Villota de Matrim. p. 1. n. 7. Gamba de Officiis Legati lib. 10. n. 466.* & aliis compendit Sanchez *Lib. 1. de Matrim. disp. 41. n. 3.* Eam autem præcipuè fundant *in c. Innocentius III. absolutioe ab excommunicatione Episcopo eò ipso concelebratione intelligi, asserit; quòd à Canonis condicione specialiter non sit reservata. Retentionem reddunt; quòd Episcopis, tanquam ordinariis Pastoribus, suæ cuique diocesis regimen incumbat quoad omnia; ac proinde, quæ ejus regimen expostit; ut generaliter valeant omnia, nisi quoad aliqua eorum potestas specialiter sit restricta; ideòque, justà causâ exigente aut suadente, juramenta & vota non relaxent, & in Festorum ac Jejuniorum observatione dispensent non quòd ipsorum potestati specialiter sint permittenda: sed, quòd à superiori potestate non sint reservata ferè, sicut ordinarii confessorii subditos suos ab omnibus peccati non reservatis absolvunt.*

At multò verius, propositionem illam non solum Regulæ virtute, sed veritate quoque, desitui, cum Anthonano *in c. Si-*

in *c. Sicut Unire 8. de Excess. Pralat. no-
tab. 1. Speculat. Tit. de Legato §. 6. n.
53;* docent Suarez *Lib. 6. de LL. cap.
14. n. 6. Palao Tract. 3. disp. 6. p. 4. n.
9. V. Ad ultimum*, Fagnanus in *c. Per-
nitiosam cit. n. 29. §. à n. 55.* & commu-
nis sententia aliorum: pro quibus aper-
tè facit Primò textus *c. Dilectus 15. de
Temp. Ord.* ubi Archiepiscopi dispensatio
ab Honorio III. improbat, non; quòd
canone aliquò prohibita: sed; quòd
nullò permilla reperitur, luculentò
argumentò, etiam prohibitione seu re-
servatione seclusà, in sua diocesi Epi-
scopos non posse omnia, quæ Papa po-
test in universo Orbe Christiano. Se-
cundò; quia, juxta dicta, Episcopi
jurisdictionem suam non accipiunt im-
mediatè à Christo, sed à summo Ponti-
fice: ab isto autem non in Apostolica
potestatis Plenitudine, sed in partem
tantum Solitudinis assumuntur, *can.
Qui se scit. 2. q. 6. §. c. Ad honorem 4.
de Auh. Pall.* & propterea, ab isto sibi
commissa potius, quàm omnia ab eo non
prohibita vel sibi specialiter non reser-
vata posse, meritò dicuntur. Tertio;
quia, si Regulæ vim propositio illa con-
tineret, Episcopis generaliter adstruenda
foret dispensatio in quacunque lege Ec-
clesiastica, cujus relaxatio ipsis non pro-
hibita, & Apostolicæ sedi non esset re-
servata, contra Regulam *can. Inferior 4.
disp. 2. c. 1. de Confit. c. Quid super 9.
§. c. Cum inferior 16. de Majori.* gene-
raliter SS. Canonum observantiam & cu-
stodiam ab omnibus exigentium, & su-
perioris legem relaxandi inferioribus de-
negantium potestatem.

84. Confirmantur ista; quia, licet Epi-
scopi hodie vi reservationum aliqua, i-
ipsis quondam permilla, facere nequeant:
multa tamen non possunt, quæ expressè
reservata non leguntur, & quæ non po-

tuerunt, antequam eorum reservatio seu
potius Juris, ea ipsis non competere sta-
tuentis, declaratio ulla extaret: cujus-
modi præter Fidei Morumque doctrinam
concernentes definitiones sunt, testandi li-
centiam dare Religionem professò; cum
eodem & clerico in sacris constituto di-
spensare ad matrimonium; istius Rati,
sed nondum consummati vinculum rela-
xare; dispensare in cæteris conjugiorum
impedimentis dirimentibus, præsertim
in gradibus prohibitis in Levitico; ejus-
modi impedimenta tollere, vel nova in-
trodúcere; instituire censuras & irregu-
laritates; simplici Sacerdoti committere
Chrismationè, sacri Chrismatis confectio-
nem & collationè Ordinum minorù; In-
dulgentias pro vivis & defunctis concedere
usque ad plenariam remissionem; clericor-
um Criminales aliàsque Ecclesiasticas &
Spirituales causas laico delegare, &
aliæ enumeratæ à Fagnano *l. cit.* & ge-
neraliter majores seu graviores Ecclesiæ
causæ, ad sedem Romanam deferendæ,
non tam vi Reservationis Apostolicæ
quàm Divinæ institutionis, per *can. Du-
dum 3. q. 6.* cujus textus est, *Domino
instituyente ad eam, Ecclesiam Romanam,
quasi ad matrem atque apicem omnes ma-
jores Ecclesiæ cause & judicia Episcoporum
recurrant & juxta ejus sententiam termi-
num sumant.*

Neque cum his pugnat *c. Nuper cit.* 85.
textus; cum enim isto excommunicatio-
nis & peccati non reservati absolutio eti-
am propriis sacerdotibus, seu parochis,
adstruatur, non Episcopis duntaxat in
diocesisibus: sed his quoque in parochiis
suis omnia, quæ in Ecclesia universali
Papa potest, seclusis reservationibus
permilla, arguere liceret, si à censurarum
& peccatorum absoluteione, *c. cit.* iis
permilla, ad alia duci posset argumen-
tum. Hoc autem ab illa duci non pos-
se, ex-

R r r r

se, ex-

se, extra dubium est; quia absolutio illa non, ut dispensationes & eæ, de quibus potissimum agimus, graviores Ecclesiæ causæ pleræque, contra vel præter Jus, sed huic conformis & omnino necessaria est ad usum Sacramentorum & bonum animæ, ad quod ex sua institutione immediatè ordinatur; ut propterea, eam in casibus non reservatis generaliter permitti, specialiter expediret.

86. Non magis, quàm textus, urget ratio; quia obligationum seu debitorum, votis & juramentis non reservatis contrahentium, remissio, & dispensatio in festorum ac jejuniorum observacione, propter casuum occurrentium frequentiam, ad Ecclesiarum, seu diocesum suarum rectam gubernationem Episcopis necessaria & propterea summi Pontificis concessione, saltem tacitâ, vel rationabili & legitime præscriptâ consuetudine, ipsis merito permissa fuit: etsi eis permittæ non sint aliæ dispensationes & causæ graviores, etiam speciali aliqua reservacione non affectæ; cum istas respiciens potestas ipsis ad particularium regimen non necessaria, & universali Ecclesiæ, propter indneandæ nimiam difformitatis & confusionis aliorumque publicorum incommodorum periculum, damnosa foret.

ARTICULUS V.

De Abbatibus aliisque utriusque sexûs Regularium Præpositis.

SUMMARIUM.

87. Abbates unde dicti.
88. Aliqui Seculares sunt, alii Regulares:
89. Et hi Locales vel Generales,

90. Episcopi subiecti, vel Exempti sunt.
91. Abbatibus affines sunt alii Regularium Præpositi.
92. Potestatem omnes Dominativam,
93. Cum rerum temporalium administratione:
94. Exempti jurisdictionem Ordinariam,
95. In Conscientia interno,
96. Et externo Foro habent:
97. Qua est quasi Episcopalis.
98. Non exemptorum in subditis sunt.
99. Et Episcopi in eisdem jurisdictione.
100. Abbatibus etiam competit potestas Dominativa:
101. Non jurisdictione Spiritualis,
102. Hæc tamen ipsis delegari à Papa potest,
103. Saltem sine propriè dictâ Clericorum potestate.

Episcopi dignitate & potestate proximè sunt Abbates: quorum nomen, ab Hebræis ducto & Latinis Patrè denotante, frequenter in antiquis scripturis, præsertim in veteri Testamento, vel Seculares vel Regulares, quorum præpositi aliquando toti Collegio Canonorum præstant, in eosque & ceteros clericos, aliquando etiam in laicos sibi subiectos Ordinariam, imò quasi Episcopalem jurisdictionem exercent, & obtinent usum Pontificalium cum annulo, mitra & baculo Pastoralis: aliquando, licet dignitatem obtineant, aliis tamen non præstant, neque ejusmodi jurisdictionem vel Pontificalium usum habent, Annot. p. 2. Instit. lib. 3. cap. 19. q. 2. Et Alcan. Tamburin. Tom. 1. de Jure Abbat. dist. 7. q. 1. à n. 6. varias Abbatum species referens. Posteriores sive Regulares etiam ipsi varii: præcipui autem, & de quibus potissimum agimus, sunt, qui aliam vel a.